

Prosjektrapport

Kartlegging av urbant landbruk i Lørenskog

FOTO: Agnes Lyche Melvær, RKL

Regionkontor landbruk

januar – mars 2020

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning.....	3
1.1.	Mål med prosjektet	3
1.2.	Framdrift i prosjektarbeid	3
1.2.1.	Matberedskap i krisesituasjoner	3
1.3.	Hva er urbant landbruk?	3
1.4.	Tilstand og utfordringer i Lørenskog	4
1.4.1.	Urbant landbruk i Lørenskog.....	5
2.	Prosjektrapportering	5
2.1.	Kartlegging av urbant landbruk i Lørenskog.....	5
2.1.1.	Metode	5
2.1.2.	Resultat.....	7
2.1.3.	Beskrivelse av delområder	7
2.1.4.	Utleie av arealer for urbant landbruk.....	22
2.2.	Tilrettelegging for urbant landbruk i Lørenskog.....	25
2.2.1.	Formidling.....	25
2.3.	Anbefalinger for videre arbeid med urbant landbruk i Lørenskog.....	26
2.3.1.	Videreføring av prosjektarbeid.....	26
2.3.2.	Støtteordninger for urbant landbruk i Lørenskog	26
2.3.3.	Urbane landbruksprosjekter i kommunal regi	27
2.3.4.	Urbant landbruk i planarbeid	27
3.	Vedlegg	28
	Vedlegg I: Mal – leieavtale Lørenskog kommune	28

1. Innledning

Prosjektet «Kartlegging av urbant landbruk i Lørenskog» er en oppfølging av vedtatt temaplan landbruk for Lørenskog 2017-2028, hvor det under delmål 4.2 E står at kommunen skal legge til rette for urbant landbruk.

For å øke aktiviteten rundt urbant landbruk blant innbyggerne i Lørenskog kommune kreves synliggjøring av arealer som er egnet for dyrking. Et av tiltakene for å oppnå delmål 4.2 E er at kommunen skal kartlegge egnede arealer som kan anvendes til urbant landbruk.

1.1. Mål med prosjektet

I prosjektet har Regionkontor landbruk hatt som mål å utrede og gjennomføre følgende punkter:

- Kartlegge kommunens arealer som er egnet til urbant landbruk
- Legge grunnlag for hvordan kommunen og landbruksforvaltningen kan bidra med kunnskap om urbant og bynært landbruk for grunneiere og faglag som ønsker å ta initiativ til urbane dyrkingsaktiviteter
- Undersøke hvilke kulturelle aspekter som kan inngå i det urbane landbruket i Lørenskog
- Legge grunnlag for at det i utbyggingsprosjekter kan vurderes urbant landbruk

Gjennom prosjektet kan Lørenskog kommune bedre legge til rette for urbant landbruk gjennom å synliggjøre arealer som kan disponeres av kommunens innbyggere til urbane landbruksaktiviteter.

1.2. Framdrift i prosjektarbeid

I slutten av februar 2020 ble Norge rammet av koronaviruset. Dette resulterte i en nasjonal krisetilstand og flere av Lørenskog kommunes ressurser ble omprioritert. Prosjektet fikk dermed redusert framdrift i slutfasen og deler av prosjektet lot seg ikke gjennomføre i prosjektperioden. Det gjenstår derfor noe oppfølging av prosjektarbeidet som videreføres av Regionkontor landbruk.

1.2.1. Matberedskap i krisesituasjoner

Etter at koronakrisen inntraff Norge, har matberedskap på nytt blitt satt på dagsorden. Uforutsigbar tilgang på mat i krisesituasjoner viser hvor viktig det er å kunne produsere egen mat. Det er ikke utenkelig at tilgangen på ferske grønnsaker, frukt og bær vil påvirke Norge.

Opprettholdelse av nasjonal produksjon og nasjonalt produksjonsgrunnlag er det viktigste tiltaket for matsikkerhet. Derfor er det viktig å utnytte tilgjengelige jordressurser til å produsere lokal mat – også i urbane strøk. Urbant landbruk er et viktig bidrag til lokal matberedskap og er med på å redusere konsekvensene i krisesituasjoner. Aldri har det vært viktigere å ta i bruk jord der folk bor til å produsere mat.

Koronakrisen viser også hvor viktig det er å ha gode møteplasser og nærmiljøområder som fremmer folkehelse og friluftsliv.

1.3. Hva er urbant landbruk?

Urbant landbruk er dyrking av mat i urbane omgivelser. Det omfatter dyrking i pallekarmer, parseller, skolehager, private hager eller i nærmiljøhager. Mesteparten av maten vi spiser har sitt opphav fra

jord, og ved stadig økende befolkning i kommunen vil stadig flere kunne ha behov for å dyrke mat i sine nærområder. Urbane dyrkingsaktiviteter bidrar til å øke kunnskapen om matproduksjon, biologisk mangfold, jordliv og klima og miljø. Urbant landbruk sørger også for et variert og grønnere bylandskap samtidig som det bidrar til å verne om verdifull matjord og grøntarealer.

I motsetning til det tradisjonelle landbruket er det andre verdifulle egenskaper som er mer fremtredende enn matproduksjon. Urbane dyrkingsaktiviteter skaper grønne møteplasser på tvers av alder, kjønn, kultur eller bosted. Dette bidrar til å skape relasjoner og møteplasser som fremmer integrering, folkehelse, matkultur, utdanning og entreprenørskap. Matproduksjon er ofte et middel for å nå disse målene.

Det urbane landbruket er en gren av landbruket, og er med på å synliggjøre det tradisjonelle landbruket i urbane og bynære områder. Dyrking av mat og husdyrhold i byen synliggjør landbrukets funksjoner og verdier for byens befolkning og er med på å styrke forbindelsen mellom forbruker og landbruksnæringen.

Det urbane landbruket har et stort spekter og kan foregå på svært ulike måter. Mulige organiseringer er takhager og bakgårdshager, nærmiljøhager, parsellhagebruk eller andelslandbruk. Urbant landbruk kan i tillegg til matproduksjon være husdyrhold og birøkt eller planting av pollinatorfremmende arter.

Takhager og bakgårdshager er dyrking i private hager, på fellesareal i borettslag eller bakgårder med fysisk avgrensede dyrkingskasser eller pallekarmer.

Nærmiljøhager er dyrking i pallekarmer eller små parseller på offentlige arealer.

Parsellhagebruk er et dyrkingsareal som er delt inn i flere mindre parseller. Parsellene leies ut til utøvere som ønsker å dyrke grønnsaker og vekster til eget bruk.

Andelslandbruk drives som et samvirke og har et økonomisk samarbeid om å dyrke grønnsaker eller andre landbruksprodukter til samvirket sine medlemmer hvor ansvar og avling deles. Andelslandbruk kan være forbrukerdrevet eller bonde-drevet.

I tillegg til å skape grønne møteplasser, kan det urbane landbruket også bidra til lokal næringsutvikling gjennom salg av landbruksprodukter. Det finnes et mangfold av muligheter for nye virksomheter innenfor hele matsystemet, fra dyrking og skjøtsel, til produksjon, foredling, distribusjon og salg. Markedshager er en mulig organisering som retter seg spesielt for salg. I tillegg kan bikuber, akvakultur eller vertikale hager legge grunnlag for næring og innovasjon. Det finnes stadig flere kanaler for direktesalg av lokalproduserte varer, bla. REKO-ringer, nettsider og lokale samvirker eller kooperativer.

1.4. Tilstand og utfordringer i Lørenskog

Lørenskog er en urban kommune med et økende innbyggertall. Lørenskog kommune har en høy miljøprofil som skal sikre at utviklingen blir bærekraftig og miljøvennlig.

I Lørenskog er det en stadig fortetting i sentrum og sentrumsnære områder som skaper et økende behov for grønne, sosiale møteplasser. Kommunen disponerer små grønne lunger og store sammenhengende grønnstrukturer som kan benyttes til formålet. Urbant landbruk får en stadig

større oppmerksomhet i byutvikling verden over. Økologisk og kortreist mat er i vinden og forbrukere er stadig mer bevisste i sine valg enn tidligere.

1.4.1. Urbant landbruk i Lørenskog

Bygdemuseet på Skårer gård er senter for aktiviteter rundt urbant landbruk i Lørenskog. Museene i Akershus er samarbeidspartner på gården sammen med skoleverket hvor det tilbys skolehageundervisning og enkeltparseller. Det er et mål i kommunen om at alle barne- ungdomskoler skal ha tilgang til et skolehage tilbud.

Det er generelt liten aktivitet innen det urbane landbruket i kommunen. Mange har tilgang til arealer i private hager eller borettslag men mangler kunnskap om hvordan de kan forvaltes på en bærekraftig måte. Andre ønsker å drive med urbant landbruk men har ikke tilgang til arealer.

En forutsetning for at det skal bli gjennomført prosjekter med urban dyrkning, er interesse i befolkningen. Urbant landbruk dreier seg i stor grad om frivillighet og er avhengig av at ressurspersoner som har interesse for urbane landbruksaktiviteter tar ansvar for oppstart og drift. I prosjektperioden har det ikke lyktes å komme i kontakt med interessenter. Prosjektet er derimot i en startfase. Det er derfor et stort potensial i å tilrettelegge for flere urbane landbruksprosjekter på kommunens arealer. Når urbant landbruk først blir fremtredende i bybildet skaper det ofte ringvirkninger og flere arealer, både private og offentlige, kan tas i bruk.

2. Prosjektrapportering

Regionkontor landbruk har gjennom prosjektet kartlagt arealer i kommunen som kan tilgjengeliggjøres for urbant landbruk. Gjennom kartleggingen kan innbyggere i Lørenskog kommune finne offentlige arealer i sine nærområder og inngå avtale med kommunen for leie av arealene til urbane dyrkingsaktiviteter.

For at kartleggingen skal være til nytte, har det vært en viktig del av prosjektet å legge grunnlag for hvordan landbrukskontoret og kommunen kan bidra med kunnskap om urbant og bynært landbruk for de som ønsker å ta initiativ til urbane landbruksprosjekter. Det har derfor gjennomført informasjonsarbeid og kommunikasjon mot faglag, organisasjoner og foreninger som kan ha interesse for å starte opp med urbane landbruksaktiviteter.

2.1. Kartlegging av urbant landbruk i Lørenskog

2.1.1. Metode

For å kartlegge hvor i kommunen arealer for urbant landbruk finnes, er kartleggingen basert på arealer som Lørenskog kommune disponerer. Det er tatt utgangspunkt i eiendommer med planstatus grønnstruktur da det er ønskelig med mest mulig permanente urbane landbruksprosjekter da det er stort press på arealer i kommunen. Enkelte eiendommer i kommunen framtidige planer er lagt til som midlertidige arealer.

Ressurspersoner fra Regionkontor landbruk, park, idrett og friluftsliv, eiendomsavdelingen, kommunalteknisk og geodataavdelingen bidratt i kartleggingsarbeidet.

Gjennom kartleggingen kan innbyggere i Lørenskog finne offentlige arealer i sine nærområder som er egnet til dyrking. For å sikre en best mulig praktisk tilrettelegging av kartlagte områder er det samlet kriterier som bør oppfylles eller beskrives for arealene:

Planstatus

Beskrivelse av arealformål og reguleringsformål for eiendommene. Noen områder kan tilgjengeliggjøres permanent for urbant landbruk, andre områder vil være midlertidige.

Tilgjengelighet

Arealene må være tilgjengelig for allmennheten. Det bør i størst mulig grad være arealer som er i gangavstand til boligbebyggelse eller tilgjengelige gjennom kollektiv transport. Arealene bør disponeres av lokale initiativ da det ikke er ønskelig med økt biltrafikk i tilknytning til urbane landbruksaktiviteter. Med stadig fortetting er det ønskelig å prioritere områder med høyest mulig konsentrasjon av tettbebyggelse.

Arealbruk

På enkelte eiendommer vil det være et avgrenset areal som kan tilgjengeliggjøres for urban dyrking i kombinasjon med andre aktiviteter, på andre eiendommer vil hele arealet kunne disponeres. Størrelse og beliggenhet på arealet vil ha noe å si for hvilket dyrkingsformål arealet egner seg til.

Urban dyrkingsaktivitet

Det er beskrevet hvilke typer urbane dyrkingsaktiviteter som er egnet for de ulike arealene. Det kan være dyrking i pallekarmer, parsell dyrking eller andelslandbruk. Mulige organiseringer er nabolagshager, parsellhagebruk eller andelslandbruk på offentlige arealer.

Dyrking i pallekarmer er egnet på avgrensede arealer i større grøntområder som er ønskelig å bevare som offentlig friområde. Dyrking i pallekarmer kan kreve arealer fra 10m² og oppover, og er egnet i nabolagshager på avgrensede arealer. Dyrking i pallekarmer kan også foregå i parsellhagebruk.

Parsell dyrking er egnet på større arealer som kan avsettes til urbant landbruk. Arealene bør være ca. 1-2daa. Parsell dyrking er ofte organisert i større parsellhagebruk hvor enkeltparseller leies ut. Pallekarmer kan etableres på parsellene.

Andelslandbruk er egnet på større arealer. Arealene bør være fra 2-5 daa. Andelslandbruk drives som et samvirke og har et økonomisk samarbeid om å dyrke grønnsaker eller andre landbruksprodukter til samvirket sine medlemmer hvor ansvar og avling deles.

Jordsmonn

Jordkvaliteten på arealene er beskrevet basert på NIBIOs jordsmonn kartlegging. Arealer som er kartlagt som dyrkbare kan settes i stand slik at de vil oppfylle kravene til fulldyrka jord og som holder kravene til klima og jordkvalitet for plantedyrking. Arealer som ikke er kategorisert som dyrkbare vil ha behov for jordforbedring, f.eks. impediment jord.

Vanntilgang

Vannposter er nødvendig for å lykkes med dyrking. Det er behov for å kartlegge i mer detalj hvor det er mulig for kommunen å etablere vannposter i samråd med kommunalteknisk sektor. Det legges opp til at kommunen bekoster vannposten og at leietaker for arealene bekoster vannforbruk.

Andre faktorer

Terrengfaktorer, solforhold og støy fra trafikk er faktorer som begrenser egnethet for urbane landbruksaktiviteter på arealene.

2.1.2. Resultat

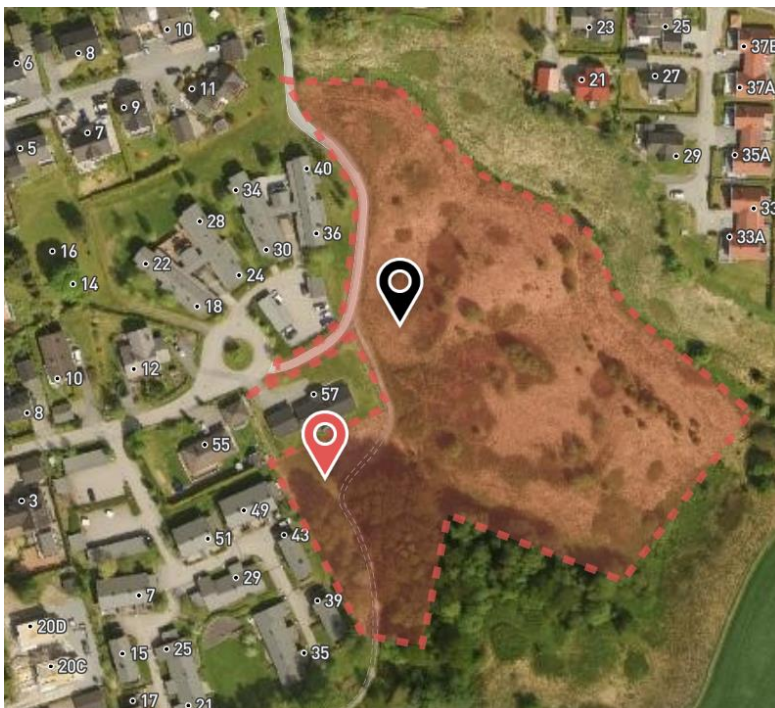
Kartleggingen har vurdert 14 arealer, og i hvilken grad de kan tilgjengeliggjøres for urbant landbruk. Av de 14 kartlagte områdene ble 3 og 5 vurdert som ikke egnet grunnet mulig konflikt med eksisterende eller fremtidig arealbruk. Områdene er beskrevet ut fra kriterier i punkt 2.1. og det er gjennomført befarings på hvert delområde. Informasjon om hvert enkeltområde er lagt inn i en kartløsning som offentliggjøres på kommunens hjemmesider.

2.1.3. Beskrivelse av delområder

Område 1: gnr. 99 bnr. 29 – Nordre Vallerud

Adresse:

Koordinat i kart: 59,91479°N 10,95109°Ø (sort pil) og 59,91431°N 10,95068°Ø (rød pil)

Figur 1: Kartutsnitt av eiendommen på Nordre Vallerud med markeringer for områder egnet til urbant landbruk. Sort pil viser koordinat 1 og rød pil viser koordinat 2.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde

Areal	Ca. 3 000 m ² . Åpent grøntområde.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmen eller parsellhagebruk på deler av arealet.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Dyrkbar jord.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men ut fra en foreløpig vurdering ser ut til å være mulighet for å etablere vanntilgang fra kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nær tursti. Begrenset kollektiv transport. Ikke mulighet for parkering.
Andre faktorer	Svært kupert på store deler av området. Gode solforhold. Arealet på koordinat 1 krever rydding og opparbeidelse av område før dyrkingsaktiviteter kan igangsettes.

Figur 2: Oversiktsbilde Nordre Vallerud, koordinat 1. Området har behov for rydding og opparbeidelse før dyrkingsaktiviteter kan igangsettes.

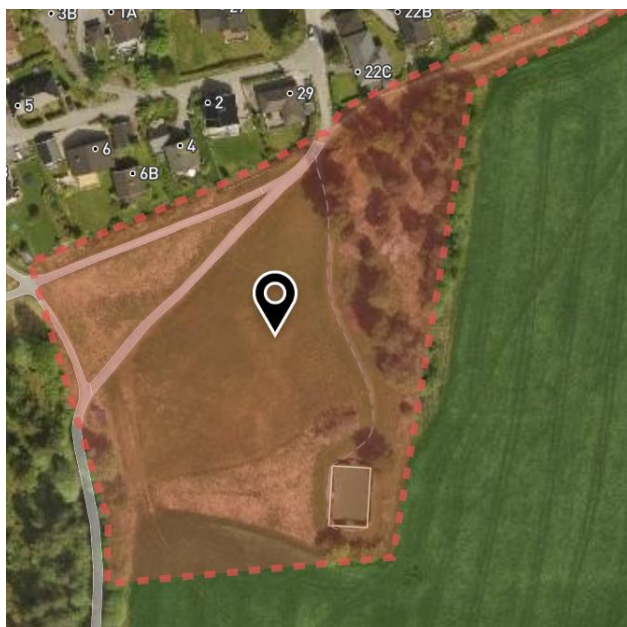

Figur 3: Oversiktsbilde Nordre Vallerud, koordinat 2.

Område 2: gnr. 99 bnr. 439 – Vallerud

Adresse: Vallerudveien

Koordinat i kart: 59,91242°N 10,94788°Ø

Figur 4: Kartutsnitt av eiendommen på Vallerud.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Uregulert
Areal	Ca. 7 000 m ² . Åpent grøntområde.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Andelslandbruk eller parsellhagebruk på store deler av arealet. Kombinert bruk med andre aktiviteter.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Dyrkbar jord.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men ut fra en foreløpig vurdering ser ut til å være mulighet for å etablere vanntilgang fra kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nær tursti. Begrenset kollektiv transport. Ikke mulighet for parkering.
Andre faktorer	Flatt og åpent terreng med gode solforhold. God egnet til urbant landbruk. Nærhet til landbrukseiendom.

Figur 5: Oversiktsbilde av arealene på Vallerud. Bildet er tatt fra nord ved Vallerudveien. Området er åpent og flatt, og godt egnet til urbant landbruk.

Figur 6: Oversiktsbilde av arealene på Vallerud. Bildet er tatt fra sørvest.

Område 4: gnr. 95 bnr. 5 – Fredheim

Adresse: Losbyveien 141

Koordinat i kart: 59,90007°N 10,96841°Ø

Figur 9: Kartutsnitt av eiendommen på Fredheim.

Arealformål	LNF – landbruks-, natur- og friluftsområder
Reguleringsformål	Uregulert
Areal	Ca. 2 000 m ² . Åpent grøntområde.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Andelslandbruk eller parsellhagebruk på hele grøntområdet.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment. Behov for jordforbedring.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men en foreløpig vurdering tilsier at det kan være vanskelig å koble seg til kommunal vannledning. Det kan være privat vann/brønn på området.
Tilgjengelighet	Skjermet område. Begrenset kollektiv transport. Gode parkeringsmuligheter. Ikke bynært.
Andre faktorer	Flatt arealer med gode solforhold. Godt egnet til urbant landbruk. Nærhet til landbrukseiendommer. Mulighet for utleie av hovedhus og garasje.

Figur 10: Hovedhus og garasje på Fredheim. Hovedhuset er gamle Fredheim skole som nå er et kulturminne.

Figur 11: Oversiktsbilde av arealene på Fredheim. Bilde er tatt fra øst ved Losbyveien.

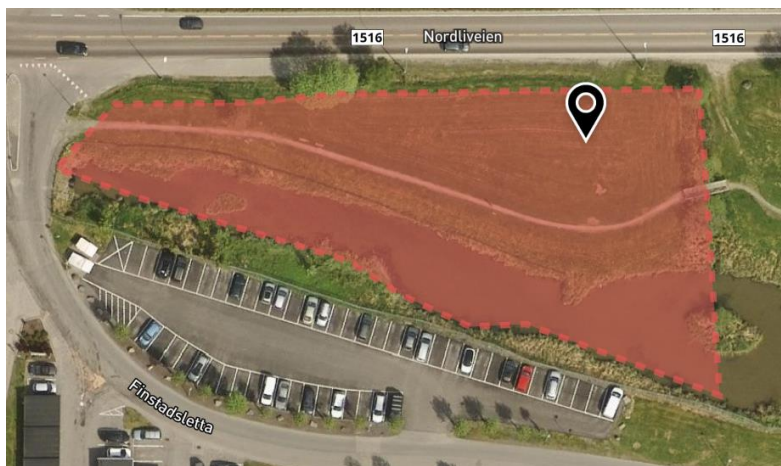

Figur 12: Oversiktsbilde over arealene på Fredheim. Bildet er tatt fra vest mot Losbyveien.

Område 6: gnr. 100 bnr. 213 – Finstadparken vest

Adresse: Nordliveien

Koordinat i kart: 59,91438°N 10,96286°Ø

Figur 16: Kartutsnitt av eiendommen i Finstadparken.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 950 m ² . Åpent grøntområde i park.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmer på avgrensede områder.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men en foreløpig vurdering tilsier at det kan være vanskelig å koble seg til kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Tursti gjennom parkområde. Nær bussholdeplass Finstadsletta. Begrenset mulighet for parkering.
Andre faktorer	Gode solforhold. Støy fra trafikk, nær villabebyggelse.

Figur 17: Oversiktsbilde over arealene i Finstadparken. Bildet er tatt fra vest ved innkjøring til Finstadsletta.

Område 7: gnr. 100 bnr. 8 – Finstadparken øst

Adresse: Nordliveien

Koordinat i kart: 59,91438°N 10,96371°Ø

Figur 18: Kartutsnitt av eiendommen i Finstadparken.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 1 400 m ² . Åpent grøntområde i park.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmer på avgrensede områder.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men en foreløpig vurdering tilsier at det kan være vanskelig å koble seg til kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Tursti gjennom parkområde. Nær bussholdeplass Finstadsletta. Begrenset mulighet for parkering.
Andre faktorer	Gode solforhold. Støy fra trafikk. Nær villabebyggelse.

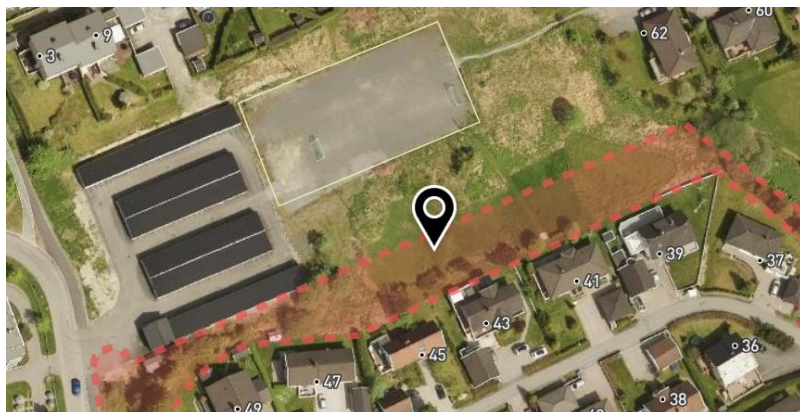

Figur 19: Oversiktsbilde over arealene i Fanstadparken øst. Bildet er tatt fra østsiden av parken.

Område 8: gnr. 100 bnr. 8 – Løken

Adresse:

Koordinat i kart: 59,91665°N 10,96814°Ø

Figur 20: Kartutsnitt av eiendommen på Løken.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 1 000 m ² . Åpent grøntområde.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmer på avgrensede områder. Eventuelt parselhager ved en utvidelse utover kommunens eiendom mot Løken felles sameie.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment. Behov for jordforbedring.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men ut fra en foreløpig vurdering ser ut til å være mulighet for å etablere vanntilgang fra kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nær bussholdeplass Finstadsletta. Ikke mulighet for parkering.
Andre faktorer	Gode solforhold, skjermet. Nær villabebyggelse og blokkbebyggelse. Ikke avklart utvidelse utover kommunens eiendom.

Figur 21: Oversiktsbilde over arealene på Løken. Bildet er tatt fra vest. Fotballbane er øverst til venstre i bildet.

Område 9: gnr. 110 bnr. 352 – Løken

Adresse:

Koordinat i kart: 59,91818°N 10,97293°Ø

Figur 22: Kartutsnitt av eiendommen på Løken.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 900 m ² . Åpent grøntområde med fotballbane.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarder på avgrensede områder. Kombinert bruk med andre aktiviteter.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men en foreløpig vurdering tilsier at det kan være vanskelig å koble seg til kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nær bussholdeplass Løkenåsveien og Finstadlia. Ikke mulighet for parkering.
Andre faktorer	Skjermet. Gode solforhold. Nær villabebyggelse og barnegahe.

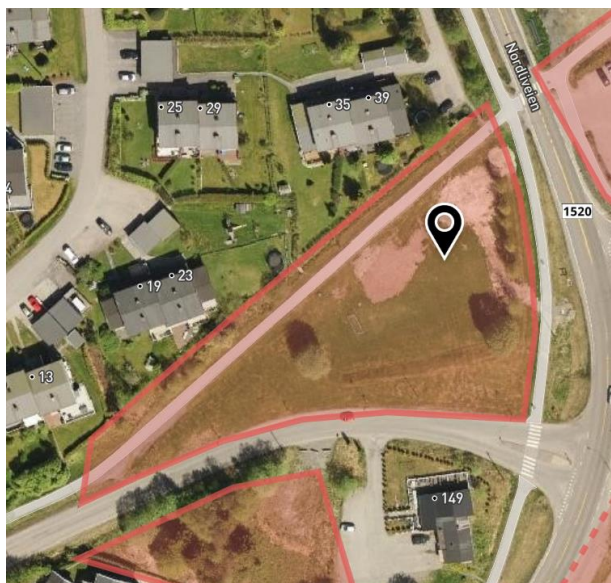

Figur 23: Oversiktsbilde av arealene på Løken. Bildet er tatt fra nordøst. Fotballbane er øverst til høyre i bildet.

Område 10: gnr. 110 bnr. 2 – Sørli

Adresse: Nordliveien 201

Koordinat i kart: 59,92040°N 10,97709°Ø

Figur 24: Kartutsnitt av deler av eiendommen på Sørli.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Begrenset areal. Åpent grøntområde med fotballbane.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmer på begrensede områder. Kombinert med andre aktiviteter.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men ut fra en foreløpig vurdering ser ut til å være mulighet for å etablere vanntilgang fra kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nær turstier. Begrenset mulighet for parkering.
Andre faktorer	Gode solforhold. Støy fra trafikk. Nær villabebyggelse.

Figur 25: Oversiktsbilde av arealene på Sørli. Bildet er tatt fra Nordliveien i vest.

Område 11: gnr. 107 bnr. 1 – Haneborg, Fjellhamar gård

Adresse: Fjellhamarveien 50

Koordinat i kart: 59,94033°N 10,98754°Ø

Figur 26: Kartutsnitt av eiendommen på Fjellhamar gård.

Arealformål	Bebyggelse og anlegg, framtidig
Reguleringsformål	Offentlig bebyggelse
Areal	Begrenset areal, ca. 600 m ² . Kupert og åpent grøntområde.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmen på begrensede områder. Midlertidig bruk kombinert med andre aktiviteter.
Jordsmonn	Ikke kartlagt.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men ut fra en foreløpig vurdering ser ut til å være mulighet for å etablere vanntilgang fra kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nært turområde. Nær Fjellhamar stasjon. Gode parkeringsmuligheter.
Andre faktorer	Lite areal, begrensede solforhold. Planer om endring av område.

Figur 27: Oversiktsbilde av arealene på Fjellhamar gård. Bildet er tatt mot Fjellhamarveien. Parkeringsplass er til venstre for bildet.

Område 12: gnr. 107 bnr. 637 - Fjellhamar

Adresse: Rikard Nordraaks vei 2

Koordinat i kart: 59,93957°N 10,98742°Ø

Figur 28: Kartutsnitt av eiendommen på Fjellhamar.

Arealformål	Bebyggelse og anlegg, framtidig
Reguleringsformål	
Areal	Ca. 1 300 m ² . Åpent grøntareal i villastrøk.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Parsellhagebruk på store deler av eiendommen. Midlertidig bruk.
Jordsmonn	Ikke kartlagt.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men en foreløpig vurdering tilsier at det kan være vanskelig å koble seg til kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Skjermet område. Nært turområde. Nær Fjellhamar stasjon. Ikke mulighet for parkering.
Andre faktorer	Uavklarte planer for eiendommen. Planer om endring av område.

Figur 29: Oversiktsbilde av arealene på Fjellhamar. Bildet er tatt fra sør på eiendommen.

Område 13: gnr. 81 bnr. 176 – Bårlibråten

Adresse: Bårlibråten 13

Koordinat i kart: 59,93972°N 11,00899°Ø

Figur 30: Kartutsnitt over deler av eiendommen på Bårlibråten.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 1 400 m ² . Åpent grøntområde.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarker eller mindre parselhagebruk. Skolehage.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Dyrkbar jord.
Vanntilgang	Vanntilgang er uavklart, men ut fra en foreløpig vurdering ser ut til å være mulighet for å etablere vanntilgang fra kommunal vannledning.
Tilgjengelighet	Nær sykkelsti. Nær bussholdeplass Bårlibråten. Begrenset mulighet for parkering.
Andre faktorer	Gode solforhold. Støy fra trafikk. Nær villabebyggelse og blokkbebyggelse. Nær barnehage.

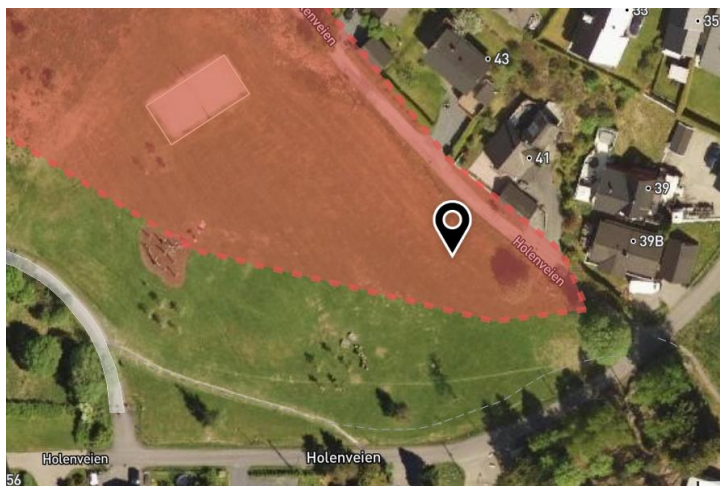

Figur 31: Oversiktsbilde over arealene på Sørlibråten. Bilde til høyre et tatt fra nordøst. Bildet til vestre et tatt fra sørvest.

Område 14: gnr. 83 bnr. 43 – Kurlandsholen

Adresse: Holenveien

Koordinat i kart: 59,93458°N 11,01731°Ø

Figur 32: Kartutsnitt av deler av eiendommen i Kurlandsholen.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 2 300 m ² . Åpent grøntområde med fotballbane og lekeplass.
Forslag til dyrkingsaktivitet	Dyrking i pallekarmer eller mindre parseller på begrensede områder. Kombinert bruk med andre aktiviteter.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt.
Vanntilgang	Uavklart
Tilgjengelighet	Lite egnet for kollektiv transport. Begrenset parkering.
Andre faktorer	Gode solforhold. Nær tursti. Nær villabebyggelse.

Figur 33: Oversiktsbilde fra Kurlandsholen. Bildet er tatt fra sydøst ved Holenveien.

Figur 34: Oversiktsbilde over Kurlandsholen. Bildet er tatt fra nordvest mot Holenveien.

2.1.4. Utleie av arealer for urbant landbruk

Kommunen kan inngå leieavtale med faglag, organisasjoner eller foreninger som ønsker å starte med urban dyrking. Det er landbrukskontoret som formidler ønske om leie av areal til andre instanser innad i kommunen.

Leie av arealer som inngås med Lørenskog kommune skal signeres av begge parter i en leiekontrakt med vilkår for dyrking. Forslag til leiekontrakt er vedlagt som **vedlegg I**.

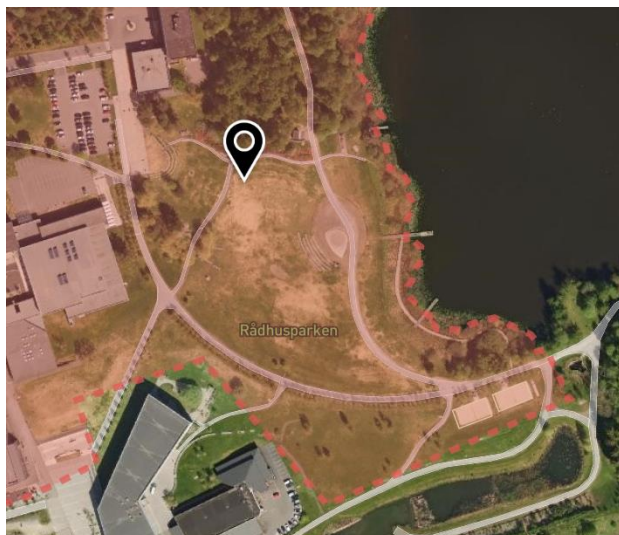
2.1.5. Andre arealer

Det kan også være flere områder eid og forvaltet av Lørenskog kommune som egner seg for urbant landbruk, men som det ikke har vært ressurser til å kartlegge i dette prosjektet. Noen av områdene som ble kartlagt for urbant landbruk ble vurdert å være uegnet på grunn av mulig konflikt med eksisterende eller framtidig bruk av området.

Område 3: gnr. 108 bnr. 1 - Rådhusparken

Adresse: Hasselveien 6

Koordinat i kart: 59,93124°N 10,96157°Ø

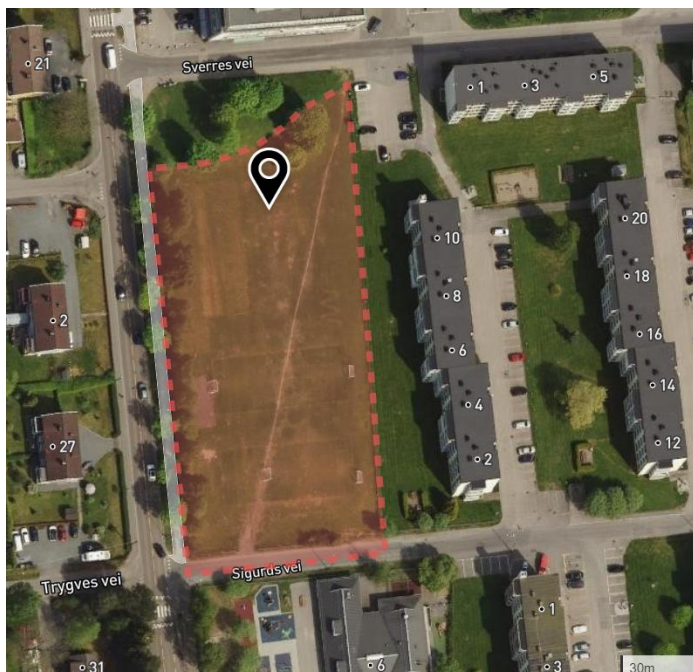
Figur 7: Kartutsnitt av deler av eiendommen i Rådhusparken.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Park
Areal	Begrenset areal. Åpent parkområde.
Dyrkingsaktivitet	Rådhusparken er et populært område som brukes til en rekke aktiviteter og arrangementer som vanskelig lar seg kombinere med urbant landbruk.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Dyrkbar jord.
Vanntilgang	Uavklart
Tilgjengelighet	Park i Lørenskog sentrum. Populært tur- og parkområde.
Andre faktorer	Hellende terreng. Gode solforhold.

Område 5: gnr. 102 bnr. 188 – Skårersletta

Adresse: Skårersletta

Koordinat i kart: 59,92543°N 10,95464°Ø

Figur 13: Kartutsnitt av eiendommen på Skårersletta.

Arealformål	Grønnstruktur
Reguleringsformål	Offentlig friområde
Areal	Ca. 2 000 m ² . Åpent grøntområde med fotballbane.
Dyrkingsaktivitet	Området skal i løpet av kort tid tas i bruk til vannpark for håndtering av overvann, og er ikke aktuell for urbant landbruk.
Jordsmonn	Åpen jorddekt fastmark, ikke tresatt. Impediment. Behov for jordforbedring.
Vanntilgang	Uavklart.
Tilgjengelighet	Nær bussholdeplass Rolvsrud. Ikke mulighet for parkering. Sentrumsnært i utviklingsområde med blokkbebyggelse.
Andre faktorer	Gode solforhold. Støy fra trafikk.

2.2. Tilrettelegging for urbant landbruk i Lørenskog

Erfaringer gjennom prosjektet, er at det er liten aktivitet i det urbane landbruket i Lørenskog. Det har ikke lyktes i prosjektet å nå ut til foreninger eller faglag som ønsker å starte opp med urban dyrking. Det kan likevel synes at det urbane landbruket er i en tidlig fase, og gjennom informasjon og tilrettelegging fra kommunen og landbrukskontoret, er det potensiale for å øke interessen blant befolkningen.

Dette innebærer at informasjon om urbane landbruksaktiviteter må spres, og praktisk og teoretisk kunnskap formidles. Gjennom informasjon og tilrettelegging kan flere få øynene opp for verdien av urbane landbruksprosjekter i sine nærmiljø og samtidig bidra til matberedskap i kommunen.

Oslo kommune

Oslo kommune, avdeling for urbant landbruk har vært kontaktet i prosjektarbeidet. Oslo kommune har mange urbane landbruksprosjekter og en stor grasrotbevegelse som er aktive i det urbane landbruket. Oslo starter også opp med å kartlegge urbant landbruk i kommunen våren 2020, og det var derfor nyttig å møte med avdelingen for å utveksle erfaringer og ideer. Det ble bestemt videre samarbeid og oppfølgingsmøte.

2.2.1. Formidling

Samarbeid med faglag, organisasjoner eller foreninger

I prosjektets oppstart ble flere faglag, organisasjoner og foreninger kontaktet for å undersøke interessen for å starte opp med urbane landbruksaktiviteter. Henvendelsene førte ikke til konkrete eller håndfaste prosjekter, men viste at det er flere som har interesse for urban dyrking i Lørenskog.

Grupper som er kontaktet:

- Lørenskog hagelag
- Lørenskog økolag
- Bygdekvinnelaget
- Frivilligsentralen
- Lørenskog sanitetsforening
- Nitor AS, Losby besøksgård
- Sameiet Kurland friområde

Samarbeid med landbruksnæringen

Bynære landbruksvirksomheter besitter kompetanse og kunnskap som det urbane landbruket kan dra nytte av. I landbruksområder kan det finnes arealer som ikke blir utnyttet eller som gror igjen. Slike arealer er ideelle å drive andelslandbruk og bidrar samtidig til å utnytte verdifull matjord. Prosjektet har derfor gjort et forsøk på å nå ut til bønder som har interesse for å starte andelslandbruk eller avsette arealer til formålet. Informasjon ble sendt ut til bønder, kommuner og interesseorganisasjoner gjennom RKL infoskriv nr. 1, 2020 i februar. Det kom ingen tilbakemeldinger eller responser på innlegget.

Nettside Regionkontor landbruk

Regionkontor landbruk jobber med å oppdatere hjemmesiden med informasjon om urbant landbruk. Her vil det komme informasjon om hvordan komme i gang med urbant landbruk, jordprøver, tilgjengelige arealer og nyttige ressurser for etablering og drift av urbane landbruksaktiviteter.

Lørenskog kommunens digitale plattformer

Kommunikasjonsavdelingen i Lørenskog kommune har erfaring og kompetanse på formidling av informasjon til kommunens innbyggere. Det ble laget en plan for formidling av prosjektet som ble satt på vent som følge av koronaviruset.

2.3. Anbefalinger for videre arbeid med urbant landbruk i Lørenskog

På grunn av omprioritering av kommunens ressurser ifm. koronakrisen ble det i prosjektets avsluttende periode manglende framdrift. Arbeidsoppgaver i prosjektet ble omprioritert og flere samarbeid ble vanskelig å gjennomføre.

Kartleggingen viser også at det er flere eiendommer i kommunen hvor det er potensiale for urban dyrking. Prosjektet har derfor forslag til videre arbeid:

2.3.1. Videreføring av prosjektarbeid

Kartlegging

Videreføring av kartleggingen og avklaringer på hvor og hvordan kartleggingen skal publiseres. Kartløsningen kombinert med informasjonsmateriell om urban dyrking har potensiale til å bli et digitalt samlingspunkt for urban landbruksaktivitet i kommunen.

Arealer som blir tatt i bruk bør markeres med informasjon til faglaget eller organisasjonen som drifter arealet, og nye tilgjengelige arealer legges til. Det kan vurderes om private skal kunne legge inn tilgjengelige områder.

Formidling

- Videreføre arbeidet med kommunikasjonsavdelingen for å formidle prosjektet gjennom kommunens facebook- og hjemmesider, med spesielt fokus mot borettslag, velforeninger og frivillige organisasjoner
- Samkjøre Regionkontor landbruk sin nettside for urbant landbruk med Lørenskog kommune sine nettsider
- Jobbe videre med formidling mot lokale aviser; Romerikes Blad og Aftenposten.

2.3.2. Støtteordninger for urbant landbruk i Lørenskog

Oppstart av urbane landbruksprosjekter krever midler. For mange frivillige lag og organisasjoner er dette en begrensende faktor for å starte opp dyrkingsinitiativer. Materialer til parseller og dyrkekasser, jord, komposteringsbinger, vanning, såvare og hageredskaper er kostnader som er nødvendige i en oppstartsfase.

For å legge til rette for mer urbant landbruk bør Lørenskog kommune avsette midler til tiltak som fremmer urban dyrking i kommunen. Oslo, Bergen og Trondheim kommune har lignende tilskuddordninger for urbant landbruk.

Støtteordninger kan være tilskudd til oppstart, utstyr og arrangering av åpne kurs. Tilskudd bør kunne søkes av borettslag, sameier, kommunale virksomheter, frivillige aktører, organisasjoner,

faglag eller foreninger. Støtteordningen kan også innebære støtte til forretningsmodeller for næringsutvikling i det urbane landbruket.

Det anbefales at det settes av årlig kr. 200.000,- til en tilskuddordning for urbant landbruk. Dette forslaget er basert på Bystyret i Bergen kommune, som i 2017 bevilget 100.000 kroner til en ny tilskuddsordning for urbant landbruk. Tilskuddsmidlene i 2019 økte til 252.000 kroner.

2.3.3. Urbane landbruksprosjekter i kommunal regi

Demonstrasjonshage

Kommunen kan etablere demonstrasjonshage for urbant landbruk på arealer som kommunen skjøtter. En midlertidig 'pop-up'-hage kan demonstrere hvordan et mindre areal kan utnyttes til matproduksjon. Dette bør gjøres i samarbeid med park, idrett og friluftsliv.

En demonstrasjonshage kan gi inspirasjon og ideer for utøvere som kan ha interesse for å starte opp med urbane landbruksaktiviteter og bør plasseres på et sentrumsnært område, gjerne nær populære turstier.

Fredheim

Kulturavdelingen i Lørenskog har ønsket om at det skal være større aktivitet på gamle Fredheim skole. Området er godt egnet til andelslandbruk. Det er muligheter for samarbeid med kunstforeninger for å lage et større arrangement i forbindelse med oppstart.

Økologisk Norge koordinerer nettverket av andelslandbruk i Norge og driver informasjonsarbeid, nettverkssamlinger og kursing i forbindelse med oppstart og drift av andelslandbruk.

Kursaktiviteter

Gjennomføring av kurs for å heve generell dyrkingskompetanse. Aktuelle kurs er kompostering, jordkvalitet, dyrkekurs, etablering av parsellhagebruk og andelslandbruk. Foredling av landbruksprodukter, birøkting og hønsehold er andre kurs som kan være aktuelle.

Kurs i jordsmonn og kompostering

Regionkontor landbruk har i prosjektet søkt Fylkesmannen i Oslo og Viken for midler fra Klima- og miljøprogrammet i jordbruket (KMP) til kurskvelder. Målet med kurset er å styrke kunnskapsgrunnlaget om kompostering og jordforbedring i det urbane landbruket. Ved å tilby kursing om jordhelse og ressursbruk gjennom håndtering av mat, hageavfall og husdyrgjødsel i et lokalt kretsløp, kan kurset legge grunnlag for økt aktivitet rundt urbant landbruk.

2.3.4. Urbant landbruk i planarbeid

Regulering

For å bevare viktige deler av kommunens grøntarealer, natur- og kulturlandskap og matjord, er det viktig at eksisterende arealer sikres. Det anbefales at reguleringsformål utarbeides slik at det åpnes for framtidig bruk til urbane landbruksaktiviteter og dyrkning.

3. Vedlegg

Vedlegg I: Mal – leieavtale Lørenskog kommune